

تکنیک‌های کلاژ در تصویرپردازی

دکتر فهیمه دانشگر
آیدا بلوری

انتشارات سیمین
تهران - ۱۳۹۵

make
taste,
not
waste?

ROCK YOU!

شابک: ۴-۵۱-۸-۶۶۰-۹۷۸

شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۵۰

عنوان و نام پدیدآور: تکنیک های کلاژ در تصاویر پردازشی / فهیمه دانشور، آیدا بلوری

مشخصات نشر: تهران، سمر، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۱۹۵ ص.: مصور (بخش رنگ)

موضوع: کلاژ

موضوع: کلاژ -- تاریخ

موضوع: کلاژ -- ایران

موضوع: فتوکلاژ

موضوع: فتو مونتاز

رده بندی دیویی: ۷۰۲/۸۱۲

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ت ۸ / د / TT۹۱۰

سرشناسه: دانشگر، فهیمه، ۱۳۳۲

شناسه افزوده: بلوری، آیدا، ۱۳۶۷

وضعیت فهرست نویسی: فیا

انتشارات سمر

پرا، خیابان استاد مطهری، ابتدای خیابان ترکمنستان

شماره ۸۱، واحد ۸، کد پستی: ۱۵۶۶۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۸۸۴۲۵۱۶۶ / نمابر: ۸۸۴۳۵۲۱۷

پست الکترونیک: samargraphix@gmail.com

تکنیک‌های کلاژ در تصویرپردازی

دکتر فایمه دانشگ

آیدا بلوری

طراح جلد: آیدا بلوری

حروف نگاری و صفحه آرایی: انتشارات سمر

چاپ نخست: بهار ۱۳۹۵ / شمارگان: ۵۰۰ جا

چاپ و صحافی: چاپ دیجیتال ایران (کهن)

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۵۰۸-۵۱-۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	پیش درآمد
	فصل اول: تعاریف و تاریخچه ۱۹
۱۵	عنوان تکه چسبانی
۱۵	تعریف ۱
۱۶	تعریف ۲
۱۶	تعریف ۳
۱۷	تعریف ۴
۱۸	تعریف ۵
۱۸	پیشینه تکه چسبانی در غرب
۱۸	امپرسیونیسم و کلاژ
۲۱	کوبیسم و تکه چسبانی
۲۷	فتوریسم و تکه چسبانی
۲۹	دادائیسم و تکه چسبانی
۳۵	سورئالیسم و تکه چسبانی

هنرمندان ابتدای قرن بیستم..... ۳۷

پابلو پیکاسو..... ۳۷

ژرژ براک..... ۳۹

هانری ماتیس..... ۴۳

گرافیک و تکه چسبانی..... ۴۶

تایپوگرافی..... ۴۷

طراحی بند کتاب..... ۵۱

طراحی پوستر..... ۵۲

طراحی کاراکتر و اسباب بازی..... ۵۷

طراحی مد و لباس..... ۶۲

تاریخچه قطعی (کاغذبری)..... ۶۶

قطعی در جهان..... ۶۶

قطعی در ایران..... ۶۹

کاغذبران ایران..... ۷۰

ابزارهای قطعی..... ۷۲

شیوه قطعی..... ۷۲

کاربرد بریده ها..... ۷۲

پیشینه آغاز تکه چسبانی مدرن در ایران..... ۷۳

جمع بندی فصل اول..... ۷۴

فصل دوم: تصویر گران معاصر ایران

تکنیک تکه چسبانی در دهه ۴۰ و ۵۰ ایران..... ۷۹

فرشید متقالی..... ۸۰

۸۲	نورالدین زرین کلک
۸۲	یوتا آذرگین
۸۵	غلامعلی مکتبی
۸۶	تصویرگری دهه ۶۰
۸۷	مهرنوش معصر بیان
۹۰	نیره تقوی
۹۳	تصویرگری ده ۶۰ در آخرین نگاه
۹۴	مرتضی اسماعیل سهی
۹۶	علی خدایی
۹۸	مرتضی زاهدی
۱۰۰	حافظ میر آفتابی
۱۰۴	هدا حدادی
۱۰۸	ندا عظیمی
۱۱۲	علی هاشمی شهرکی
۱۱۴	جمع بندی فصل دوم
	فصل سوم: شیوه های متفاوت استفاده از تکه چسبانی
۱۱۹	تکه چسبانی و نقاشی با ابزار مختلط
۱۲۲	تکه چسبانی در نقاشی
۱۲۷	تکه چسبانی چوب
۱۳۰	دکوپاژ
۱۳۴	دکوپاژ فلورنتین
۱۳۶	مواد مورد نیاز برای صنایع دستی دکوپاژ

تکه چسبانی در عکاسی (فتومونتاز)..... ۱۳۶

تاریخچه فتومونتاز..... ۱۳۷

معمول ترین روش های ساخت فتومونتاز..... ۱۴۵

فتومونتاز به وسیله دکوپاژ (بریدن و چسباندن)..... ۱۴۵

ترکیب عکس با سیلوئت های بریده شده..... ۱۴۷

چند راهنمای برای گرفتن عکس نهایی..... ۱۴۷

فتومونتاز با قرار دادن اشیاء در جلوی تصویر..... ۱۴۸

فتومونتاز مستقیم..... ۱۴۹

تکه چسبانی دیجیتال..... ۱۵۱

تکه برداری..... ۱۵۲

دشیراژ..... ۱۵۹

تکه چسبانی کاغذ..... ۱۶۱

خصوصیات کاغذ..... ۱۶۱

انواع کاغذ..... ۱۸۳

انواع حالت هایی که می توان در بعد سوم به کاغذ داد..... ۱۶۲

ابزارهای مورد نیاز برای تکه چسبانی کاغذ..... ۱۶۲

سایپورت ها (تکیه گاه- زیر بری)..... ۱۶۳

بوردهای آبرنگ و بوردهای تصویری..... ۱۶۳

بورد حصیری..... ۱۶۴

بورد فومی..... ۱۶۴

بوردهای سخت و چوبی..... ۱۶۴

کاغذهای تکه چسبانی..... ۱۶۴

کاغذهای آبرنگ..... ۱۶۵

۱۶۵	پاستل و کاغذهای رسم
۱۶۵	کاغذهای زینتی و خوش رنگ
۱۶۶	کاغذهای دیواری
۱۶۶	روزنامه ها و مجلات
۱۶۷	ابزار و مواد غیر کاغذی
۱۶۷	رنگ
۱۶۹	چسب اکریلیک
۱۶۹	چسب های Dry-Mount
۱۷۰	چسب های سنتی
۱۷۰	فضای کار
۱۷۰	نحوه کار
۱۷۱	انواع روش های تصویرسازی با تکه پستی کاغذ
۱۷۱	کاغذبری (قطاعی)
۱۷۲	هنر سوخت
۱۷۳	هنر کاغذ و تا
۱۷۷	تاریخچه اریگامی
۱۷۸	تندیس کاغذی
۱۷۹	روش هاس ساخت تندیس کاغذی
۱۸۰	بریلن و چسباندن
۱۸۱	لایه لایه کردن
۱۸۱	توخالی کردن
۱۸۴	برش زدن
۱۸۴	ساختن پایه
۱۸۷	قالب سازی
۱۸۸	جمع بندی فصل سوم

۱۸۹	کلام آخر
۱۹۳	منابع و مأخذ

www.ketab.ir

پیش درآمد

واژه فرانسوی کلاژ از فعل کاژر فعل کله^۱ است، که در لغت، خمیر مالیدن، چسبانیدن، یا چسب زدن معنی می دهد؛ مثل چسبانیدن کاغذ دیواری. به بیان ظریف ماکس ارنست^۲: «اگر پرها هستند که پر و بال را می سازند، چسب نیست که تکه چسبانی را می سازد».

هرتا و شر^۳، در تحقیق گران قدر خود در سال ۱۹۱۸، خاطر نشان ساخته است که هر چند به هم چسبانیدن اقلام گوناگون، به معنای اخص آن، پدیده تازه ای نیست، اما آشنایی همچون هدایای کاغذی یا نوار روز والتاین، یا عکس های فریبنده گلدان های تهیه شده از نمبرهای کوچک که در آمریکای سده نوزدهم طرفداران فراوانی داشت، با تصاویری که از اقوام آرتک مکزیکی می ساختند، یک به معنایی که ما از این کلمه مراد می کنیم، تکه چسبانی محسوب نمی شوند، چرا که تکه چسبانی همیشه متن من انتقال مواد یا مصالح از زمینه ای به زمینه دیگر است. کلاژ یا تکه چسبانی اسلوبی است که در آن مسالنه مواد مختلف (چون کاغذهای رنگی، مقوا، پارچه، ریسمان، بریده روزنامه، عکس و جز اینها) را بر سطح بوی متنه مقوا با ترکیب توانمان و مناسب می چسبانند. ترکیب بندی حاصله، گاه با نقاشی و طراحی کامل تر می شود.

تکه چسبانی روش یا تکنیکی است که در انتخاب مواد و مصالح محدودیت خاصی وجود ندارد و در آن از تکه های کاغذ روزنامه، مجله، پارچه، نخ های ضخیم و رنگی، چوب و سایر مواد غیر متجانس می توان استفاده نمود. این روش برای بیان موضوعات مختلف به کار گرفته می شود و محدودیت زیادی در انتخاب این تکنیک برای سوژه های متفاوت وجود ندارد و حتی در سطوح بزرگ و در تابلوهای درون شهری نیز می توان از این تکنیک استفاده نمود. البته تکه چسبانی فقط به سطح دوبعدی محدود نمی شود و در تکه چسبانی های حرفه ای می توان از اجسام متفاوت و جالبی سود جست.

آنچه در تکنیک تکه چسبانی حائز اهمیت است حضور تکه ها و بافت های گوناگون در کنار هم و چسباندن آن ها در کنار یکدیگر برای رسیدن به یک تصویر جدید است.

نبودن اطلاعات جامع و کاربردی در زمینه تکه چسبانی، انگیزه و ضرورت تالیف و تدوین این کتاب را فراهم آورده است. هر چند از منابع موجود برای پیشبرد مطالب کتاب حاضر بهره گرفته ایم اما باید گفت که در اکثر کتاب های فارسی این تکنیک به صورت کامل و تخصصی توضیح داده نشده است و عمدتاً روش ساخت تصاویر ساده، به صورت جزیی و ابتدایی شرح داده شده است. به این دلیل مطالب مرتبط با این تکنیک، جمع آوری شده تا به صورت مجموعه ای کامل و مفید در اختیار علاقه مندان به تصویر برداری با روش تکه چسبانی قرار گیرد.

در واقع هدف از این کتاب آشنا نمودن خواننده با هر چیزی است که به تکه چسبانی مربوط می شود. برای این مقصود، پیشینه این تکنیک، روش های متفاوت استفاده از آن، کاربرد های تکه چسبانی به ویژه در گرافیک و همچنین معرفی هنرمندان نامی که از این شیوه بیان در آثار خود استفاده کرده اند و آثار آن ها را بررسی می نماییم.

این کتاب شامل ۳ فصل است. در فصل ۱ با عنوان تعاریف و تاریخچه تکه چسبانی، شناختی مجمل از واژه تکه چسبانی به دست می آوریم و با چند نگارندگی پیدایش آن از ابتدا و نقش سبک های نوین هنری در تکوین این تکنیک و هنرمندان پیشکسوت تکه چسبانی آشنا می کنیم. در فصل ۲ با عنوان تصویرگران معاصر، چهار نسل از هنرمندانی که از تکه چسبانی در تصویر سازی کتاب های کودک و نوجوان بهره گرفته اند معرفی می شوند. در این فصل، همچنین به ویژگی متمایز هر یک از هنرمندان در به کارگیری کاغذ و ایجاد تکه چسبانی پرداخته می شود. هدف از این فصل، آشنایی با تصویر های معاصر و تفاوت آثارشان در قیاس با یکدیگر است. برای فصل ۳ کتاب عنوان شیوه های متفاوت استفاده از تکه چسبانی در نظر گرفته شده است. در این فصل به هریک از روش هایی که به واسطه آن تکه چسبانی خلق می شود، می پردازیم. و هدف آن آشنایی با شیوه هایی است که در دوره خود و متناسب با شرایط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، تغییر ویژه ای در جلوه گری اثر داشته اند و هنرمندان به واسطه آن عقاید سیاسی و اجتماعی خاص خود را عنوان می کردند و یا صرفاً زیبایی را در کار خود بیان می کردند. با این امید که این کتاب پاسخگوی بسیاری از سوالاتی که در مورد تکه چسبانی مطرح می شود، باشد.